

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Sacra-||mento Evcharistiae,|| contra Oecolampadium,
opusculum:||**

Clicthove, Josse

Coloniæ, 1527

VD16 C 4208

Magnum in sacro eucharistiae mysterio ess miraculum: neque illud alia
indigere attestazione, q[uam] euangelii, in quo plane idipsum explicatur.
Cap. I.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30220

DE SACRAMENTO
DE SACRAMENTO EVCHA-
ristiæ contra Oecolampadium, liber secundus: ra-
tiones Oecolampadianas, contra ueritatem domi-
nici corporis & sanguinis in eucharistia, obie-
ctas dissoluens.

¶ Magnum in sacro eucharistiæ mysterio
esse miraculum: neq; illud alia indigere at-
tentione quam euangelij, in quo id ipsū pla-
ne explicatur. Cap. I.

¶ Vi magnum segetis prouētū ex agro
diligēter exculto colligere satagit, nō
mō sedulā nauat operā ut bonū sulcis
illius mādet semen: uerum etiam soli-
citus inuigilat, ut succrescentes herbe
noxiae melix lolium lapæq; & tribuli euellantur
ne surgentem suffocent segetem & opprimant. Si
præterea uepres, sentes aut frutices innascantur ar-
uis quibus cōmendatum est tritici semen: summo
studio curat colonis spinas omnes & nociua uir-
gulta protinus succidi. ne sint impedimento exor-
ientibus culmis: expectata. q; messe illum defrauden-
t. Haud secus qui spirituale ueritatis catholice
semē, fidelium cordibus tanquam fecundis agris
inserere studuerit: magnopere debet eniti, ne ini-
micus homo superfeminet illis zizania errorum
& sterile gramē, ne increcant etiam ipsis aculea-
tæ spinæ aut arbuta senticosa prauorum dogma-
tū. Proinde tricas omnes atq; argutias aduersario-
rum ueritatis, quas obijciunt in partem aduersā
sam spiritualis ille seminator dissoluat oportet ut
acuta ueræ doctrinæ falce, excisis uepribus captio-
num, syncræ fidei repugnantium; commissū ar-

Matth, 13.

EVCHARISTIAE II. 78.

uis animatis sacrū illud semen, copiosum deniq;
 proferat & salutarem honorum operum fructū.
 Itaq; post iacta multiplicium rationum semina
 in præcedente libro, ad radicandam in pijs menti-
 bus fidem de ueritate corporis & sanguinis domi-
 ni in sacramento altaris: elaborandum nunc est ut
 extirpentur superiecta illis, ab hostibus sanctæ eu-
 charistia; zizania: illorumq; rationes, certo quo-
 dā ordine diluantur. ¶ Ad quod commodius effi-
 ciundū, ex opusculo illo Oecolampadiano q̄ im-
 probamus, obiectiones (ea, qua sparsi inibi ponū-
 tur, serie: a uertice libelli eiusdē ad calcē usq;) sin-
 gulatim colligemus: & suam cuiq; earū dissolutio-
 nē (ut nobis indulerit deus) subnectemus. Neque
 semper nobis erit studiū, & ha ipsius eo quo ponū-
 tur contextuadamusim referre: quamuis cōpluri-
 bus in locis id facturi simus. Quoniam interdum
 uis ipsa ratiocinationis, ut sit aptior & enuclea-
 tior: exposcet aut addi aliquid aut detrahi illi uer-
 borum contextui, quem habet illius codex: quod
 integritati ipsius argumentationis nequaquam of-
 ficiet, modo sententia ipsius non euarietur nec de-
 mutetur. A qua neutiquam aberrare & discedere
 summo opere laborabimus: sed incolumen ipsam,
 & integram studioso lectori reddere, quo perci-
 piatur illi e directo congregari: & ex æquo contra
 pugnare. ¶ Est igitur hæc: prima Oecolampadij
 obiectio. Si in eucharistia, uere contineretur Chri-
 sti corpus, per conuersionem panis in ipsum: id in
 gentis miraculi loco esset habendum & ut, tale im-
 pensius prædicandum. Atquinullum in tali myste-
 rio censerī debet miraculū. Tum quia Augusti.
 in tertio libro de trinitate, capite decimodigero in
 ordinem, nouem genera miraculorū & signorum

2
 Secūdius
 libri
 materia.

DE SACRAMENTO

„ quæ diuinitatis aliqd sensibus annunciet. Sub nul
Augu. „ lo autem illorū, cōprehenditur tale miraculum:
 „ quale in eucharistia prædicatur. Tum etiā, q̄a Au
 „ gusti in catalogo mirabilium sacrae scripturae: il-
Gregori „ lud de eucharistia miraculū obticuit. Gregorius
us Nazā „ itidem Nazanzenus q̄ miracula euangelistarū nu
zenus „ meris cōplexus est: nullam etiam illius, q̄ in eu-
 „ charistia fieri dicitur, miraculi facit mētionē. Tū
 „ deniq̄, q̄a apud solidos theologos receptum est:
 „ non esse celebranda miracula, q̄ canonicarum scri
 „ pturarū autoritate nō commendantur. At si cor
 „ pus Christi realiter esset in altari: plus miraculi in
 „ uno pane haberetur, q̄ in ullis dei operibus, fierēt
Exod. 16 „ que illa nō semel: ut mundi creatio uel mortuorū
Ioan. 5 „ resuscitatio. non quotidie: ut in deserto, mannae
 „ pluuia. non certo tempore: ut in probatica piscina
 „ salutifer aquæ motus. sed quotidie, sapius, & in
 „ numeris in locis. Tanta autem miraculorū mul
 „ tiplicatione: quid opus est? Non est igitur: illic ha
 „ bendum miraculum. Hæc Oecolampadius. ¶ Res
 „ ponsio. Magnū profecto, & inter cætera sublime
 „ & eminens debet haberi & prædicari in euchi
 „ stia miraculum: quod ad uerba Christi per sacer
 „ dotem prolata, panis in Christi corpus conuertatur.
 „ quod item desinente omnino panis substantia
 „ eius accidentia sine subiecto permaneant integra.
 „ q̄ deniq̄ sub illis, uere & secundum corporalem
 „ præsentiam subsistat Christi corpus: modo quidē
 „ ineloquibili & ineffabili, & quo suæ placitum est
 „ optimæ uolūtati. Ad illud itaq̄ q̄ ex Augustino
 „ in libro de trinitate affert aduersarius: prompta est
 „ respōsio, Augustinū ea solū miracula ibidē anno
 „ tate: q̄ a deo, angelorū uel hominum ministerio
 „ fiunt: non autem ea, quæ nulla causa secunda præ

EVCHARISTIAE II. 79.

prie cooperante, agit diuina uirtus. Quod satis in
 sinuat ipse titu. capiti illi decimo, tertij libri de tri
 nitate praefixus: & totam illius capituli sententia
 paucis cōstringēs, hoc pacto. Designatiōibus
 q̄ad manifestandam uoluntatē dei: siue p̄ hoīes, si
 ue p̄ angelos ministrantur. Sic ibi. Sacramentū au
 tē eucharistiae. non humana aut angelica fit uirtu
 te: sed diuina: & uerbis Christi, sicut & institutū
 est: q̄uis humano ministerio sacerdotaliq; officio
 cōsecratur ac celebretur: nō tm̄ cōficientis pote
 state fit sacerdotis, sed sola efficacia & uipotētifi
 ca Christi: ad praelationē uerborū consecrationis,
 operatoria. Quare hoc ipsum miraculū, cēseri nō
 debet nec reponi in eorū numero ac sorte miracu
 lorū de quibus ibidem agit Augusti. Præterea, id
 argumētandi genus q̄ hic ab Oecolampadio pro
 ponitur: haud magno negotio a nobis refelli po
 test. Nam Augustinus neq; creationem mundi ex
 nihilo, neque incarnationem domini, nec inceme
 ratae uirginis conceptum & partum, nec resurre
 ctionem ex mortuis: comprehendit sub illis mo
 dis ibi positis. Nunquid tamen idcirco illa habe
 ri non debent miracula, admirandaq; diuinæ uir
 tutis signa: naturæ metas transcendentia? ¶ De in
 ceptis ad Augustinū in libro de mirabilibus sacrae
 scripture, & Gregorium Nazanzenum in carmi
 nibus euangelica miracula referentibus: adhiben
 da est breuis hæc responsio. inualidam eē argumē
 tationem: ab autoritate quippiam negatiue con
 cludentem, ut norunt primis dialecticæ rudimen
 tis imbuti. Proinde ab eo quod nec unus illorū au
 thorū nec alter in suis dictis operibus meminerit
 miraculi quod i eucharistia prædicamus: infirmū
 sumitur argumentū, q̄ idcirco inter miracula nō

Augusti.

S
Georgius

DE SACRAMENTO.

debeat illud collocari. Neque enim oīa particula
tim miracula, in ante dictis locis recensere stude
rūt duo illi sancti patres: sed illa potissimū, q̄ ocu
lis subiecta apertam habuerunt facti euidentiā
reiq; gestæ manifestationē. Quale non est hoc in
eucharistia miraculū, q̄ oculos corporis oīno la
tet: & solis interioribus oculis aīæ, lumine fidei il
lustratis patet. ¶ Demū, q̄ tertio in hac obiectiōe
ponitur loco, nō esse recipiēda miracula quæ cano
nicarū scripturarū autoritate non probantur &
cōmendantur: haudquaq; est tribuendū. Quoniā
tunc nulla essent admittenda miracula: nisi quæ
in sacris literis aperte cōtinentur, quod manifeste

Ioan. 20.

re pugnat illi sententiæ euangelicæ: quam ita scri
bit Ioānes. Multa quidem & alia signa fecit Iesus
in conspectu discipulorū suorū: quæ non sunt scri
pta in libro hoc. Nulla identidem de sanctis essent
recipiēda nobis miracula: in sacrum literarum
pagina nequaquam expressa, quantumcunq; pro
bati authores & grauissimæ autoritatis, ea cō
scripserint: & quantumlibet ecclesia sancta in suo
officio illa approbauerit, quoniam canonicarum
scripturarum autoritate non commendātur: ne
que in ipso sacrarum literarum contextu expres
se continentur: Hoc aut, omnino erroneum est &

7

impium: totamq; eneruans atq; confundens eccle
siasticam autoritatem. ¶ Nihil o secius & istud
q̄ tantope celebramus eucharistiæ miraculum
Phibemus canonicarū scripturarū autoritate cō
mendari, atq; in illis explicari, utpote in euangeli
ca Matthæi, Marci & Lucæ lectiōe: & in primæ
ad Corinthios epistolæ cōformi narratione. In qu
bus locis cū uniformiter dictum sit, q̄ Christus ac
ceptū panē benedixit & fregit: deditq; discipulis

Matth. 26
Marci. 14
Lucæ. 22
1. corin. 11.

suis, dicens. Hoc est corpus meū: quod pro vobis
 tradetur. nōne insinuatur ipse diuina sua uirtute
 tunc panē in suū corpus permutasse? quod reuera
 insigne est miraculū. Atq; p huiusmodi conuersio
 nē, necesse fuerit totā panis substantiā deliisse: eidē
 que sub sensibilibus illis speciebus Christi corpus
 successisse. aliq; nō fuisset facta illa cōuersio: q̄
 mō est dicta. Et hic rursus nouū est, quod naturæ
 uires excedit, opus diuinū: atq; miraculū Demū
 ut inuisibile Christi corpus nobis signo aliquo ui
 sibili designetur esse præsens: ad peragendū hoc
 mysteriū, deprehenduntur accidentia panis prio
 ra adhuc supesse post conuersionē, tanq; uelamen
 tum & umbraculum sacratissimi corporis Christi
 illorum integumento uere contenti. Et cum nulla
 sit reliqua panis illius substantia cui inhæreant, ne
 que migrauerint in corpus Christi tanquam su
 um subiectum (nam formis illis accidentarijs: cor
 pus eius affici non potest) consequens est illa res
 dua panis accidentia, sine subiecto ibi subsistere.
 quod rursus admirabile est opus excelsi: & no
 uum miraculum. Videmus igitur, cum sacra
 scriptura testificetur Christum corpus suum sub
 forma panis tradidisse discipulis (quod non nisi
 per transmutationē panis in suum corpus, fa
 ctum fuisse: prius abunde est ostensum (oia conti
 nuo miracula q̄ celebrātur in eucharistia: per scri
 pturæ autoritatē nobis cōsequio quodam com
 mendari Ex hoc etiā loco dilucide constat: quomō
 articulus fidei de transubstantiatione panis in cor
 pus Christi & uini in eius sanguinem (nam quic
 qd in toto hoc ope, de uno dictorum signorum
 dicitur: de altero etiā scilicet posteriore, consimili
 ter debet iuxta suā rationē intelligi, tamen si non

Miraculū
 in eucharis
 tia ex sa
 cris literis
 trahi,

Cap. 2.
 libri præ
 cedentis.

DE SACRAMENTO.

semp exprimatur (ex sacra scriptura deduci queat
rectoq; ratiocinio desumi. ¶ Neq; rationi miracu-
li in hoc sublimi mysterio obuiat: quod frequen-
tissime imo quotidie, sæpius & innumeris in locis
id fiat. Nam illud frequentari mysteriū: ipse domi-
Luce .22. nus n̄ eius institutor iussit, dicens. Hoc facite in
1. corin. 11. meā cōmemorationē. Et beatus Paulus exercēdū
illud edocuit in dominicæ passiōis memoriam us-
que ad cōsummationē sæculi, & donec ueniat ad
iudiciū exteremū totius orbis. Factum est autē ha-
ctenus illud mysteriū, & fit quotidie, fietq; perpe-
tuo, uirtute diuina Christi: ad prolationē uerborū
cōsecrationis, mirabiliter illud operante. quæ nō
minus nunc est efficax, nec unq; fuit, nec erit: q̄ sue-
rat, quando ab ipso primū institutū fuit hoc subli-
me sacramentum. & ergo semper idem atque con-
similis effectus: eam uim omni efficacem cōsequi-
tur. Non est autem diuina potestas, ob sui immen-
sitate: ulli nec tempori nec loco neque modo alligata.
sed quemadmodum omnia quecunq; uoluit
dominus ipse fecit ita & quando uoluit, & ubi &
Psal. 134. quoties, & quomodo uoluit ipse fecit. Et quis ei di-
Iob. 9. cere potest (ut ait sanctus Iob) cur ita facis? aut q̄-
re tam frequenter & tam multis in locis ita facis?
Ecclens. 8 Cui ita consonat Ecclesiastes. Omne quod uolue-
rit dominus faciet, & sermo illius potestate ple-
nus est: nec dicere ei quispiam uolet: quare ita fa-
cis? Sicut itaq; aliqua mirabilia opera. semel fecit
& alia aliquanto quodam tempore, quotidie, alia
uero interpolatis temporibus frequenter: ita & ali-
qua facere potest quotidie & plurimis in locis, eti-
am usque ad mundi occasum, pro suæ optimæ uo-
luntatis beneplacito. Est enim uirtus illa effectrix
infinita: quæ nullis constringi potest legibus.